

Szakmai beszámoló
**a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum Életünk a játék – Válogatás Karlócai
Mariann gyűjteményéből című időszak kiállításáról.**
2015. július 2. - 2015. november 22.

A kiállítás helye és ideje:

Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum (1036 Budapest, Korona tér 1.)
2015. július 2. – november 22.

A kiállítás témája és megvalósulása:

A kiállításon Karlócai Mariann óvodapedagógus, játékgyűjtő kollekciójának legszebb darabjait mutattuk be, születésének 90. évfordulója apropóján. A gyűjtő óvodapedagógus évtizedeken keresztül vezette magánóvodáját, 13 könyv szerzője és egy több mint 5000 darabból álló játékgyűjtemény létrehozója. A kiállítás tematikája tulajdonképpen gyűjteménye köré szerveződött, azt a célt szem előtt tartva, hogy legrégebb, legnívósabb és legkülönlegesebb tárgyait mutassuk be. Mivel ezek javarészt a 19. század második feléből és 20. század elejéről származnak, a tárlaton ezen időszak bemutatására szorítkoztunk. Így kb. 600 tárgyat sikerült bemutatnunk a múzeum mintegy 110 m²-es kiállítóterében, kiegészítve pár múzeumi tárggyal és dokumentummal.

Mivel Karlócai Mariann óvónőként dolgozott egész életében, a játékok sokkal inkább funkciójuk, semmint nívós kivitelük miatt érdekelték őt. Ezért az őket használó gyerekek (és felnőttek) életkora szerint csoportosítva mutattuk be az anyagot. A csecsemők játékaitól elindulva egészen a felnőttkor játékaig szemléltették a látogatók a különböző fajtájú és típusú játékszereket.

Az egyes gyűjteményi darabokat igyekeztünk kontextusba helyezni, bemutatni az őket használók társadalmi csoportját és korát. A 20. század elején hazánk nem rendelkezett jelentős játékgyártással, a kereskedők polcain főképpen német, angol és francia játékok sorakoztak. A Magyarországon készült játékok elsősorban háziipari termékek vagy iparosok által készített darabok voltak. Röviden bemutattuk a legnagyobb gyártókat is az egyes játékok kapcsán. Többek között a Märklin, Richter, Matador, Lineol és Elastolin játékgyárakkal, Käthe Kruse, Lenci és Margarete Steiff babakészítőkkel is megismerkedhetett a látogató. Ezek a tárgyak főképpen a városi lakosság, közülük is elsősorban a polgárság játékszerei voltak.

A kiállítás leírása:

A terem, mely helyet adott a kiállításnak 9 db, egymástól fallal elválasztott fülkéből áll, illetve egy középső nagyobb térből. A középső tér hátsó részében egy várat szimbolizáló falat helyeztünk el, Anker építőkockára emlékeztető grafikával. Ez a fal látványelemként szolgált, illetve elválasztotta az utolsó két fülkét a többitől, melyekben játszóházat rendeztünk be. Szintén a középső térben helyeztünk el egy játék konyhát és egy fürdőszobát, egy másik posztamensen pedig egy 19. század közepéről származó papírszínházat porcelánfejű színészekkel. A térbe állítva ezek jól körüljárhatóak és minden oldalról megtekinthetőek voltak.

A látogató a terembe belépve jobbra kezdte a tárlat megtekintését. Jobbra az első falrészén egy szöveges tablót olvashatott, melyen röviden Karlócai Mariann játékgyűjteményét ismertettük, valamint a kiállításra választott anyagot.

I. rész: kiállítóter:

Az első beugró szolgált Karlócai Mariann munkásságának és gyűjteményének bemutatására. Nem csak gyűjteményét tekintettük át egy szöveges tablón, hanem egy vitrinben könyveit és kitüntetéseit is megnézheték a látogatók. Ebben a részben megemlékeztünk Kiss Áron pedagógusról is, a Magyar Játék Társaság névadójáról, akinek 2015-ben ünnepeltük születése 170. évfordulóját.

A kiállítás 2. részében a bölcsődei játékokat mutattuk be egy bölcsőde belsőt ábrázoló fotónagyítással együtt. A bölcsődés kor játékszerei elsősorban a különböző húzós, tolós és építőjátékok. Ebben a részben Maria Montessori pedagógiájával is megismerkedhetett a látogató a különböző Montessori játékok kapcsán.

A harmadik észben egy óvodai enteriőrt alakítottunk ki. Jobboldalra egy kis konyha került kredencsel, tűzhellyel, a falon konyhai eszközökkel. Középre egy óvodai kis asztalt helyeztünk székekkel. A fülke középső falrészén egy polcrendszer kapott helyet, melyre játékokat raktunk. A fülke baloldalára került a könyvespolc mese- és képeskönyvekkel. A fülke jobboldalát egy paraván zárta le. Külső oldalán egy TV-ben mechanikai játékokat mutattunk be működés közben.

A szemközti oldalon mutattuk be a kisiskolás fiúk játékeit egy fiúszobában. Itt kapott helyett a Märklin vasút, Matador, Anker és 7 fivér építőjátékok, Lineol és Elastolin masékatonák, különböző szerszámok, modellek és állatfigurák.

A következő részben egy lányszobát rendeztünk be. A bútorokra és a szőnyegre egy babaszobát, teázó babákat, mackókat, konyhabútorokat, konyhai eszközöket helyeztünk, egy kis üveges szekrényben pedig porcelán kávé- és étkezészetek kaptak helyet. A baloldali falra könyvespolc, mesés könyvek, lányregények és társasjátékok kerültek.

A szabadtéri játékokat egy parkrészletben mutattuk be. A padlóra zöld műfű került, az exteriőrbe pedig kerti padot, teniszütőt, rollert, karikát, kuglit, gólyalábat, diabolót, korcsolyát, sílécet és szánkót helyeztünk.

A kiállítás a felnőttek játékeit bemutató résszel zárult. Egy kávéházi asztal és szék mellett a kávéházak kedvelt játékeit: a billiárdot, kártyát, lottót mutattuk be. Egy vitrinbe pedig a kor kedvelt logikai játékeit kerültek: salta, go, sakk, mahjong, dominó.

II. rész: játszóház:

Az Anker várat szimbolizáló fal mögött egy játszóházat alakítottunk ki, ahol főleg mai játékokat próbálhattak ki a látogatók. Ezek mellett elhelyeztünk pár vitrint is, ahol azokat a játékokat állítottuk ki, melyeket közelebbről érdemes szemlélni. Itt kapott helyet a petróleumlámpával működtetett laterna magica, egy felhúzható lóversenypálya, és a francia zenélő kávézó hölgyek is.

A kiállításához egy tárgyfelismerős játék is készült, melyet padlómatricákon jelenítettünk meg.

A kiállítás célja és megvalósulása:

Karlócai Mariann 1968 óta gyűjti a játékokat azzal a szándékkal, hogy egy játékmúzeumot hozzon létre Budapesten. Ez a kollekciónak dobozokban található a gyűjtő lakásán. A kiállítást ezért egy hosszúságú válogató munka előzte meg. A tárlat bezárása után mindezek a tárgyak visszakérültek Karlócai otthonába.

A kiállítás célja nem csupán az volt, hogy bemutassuk legszebb darabjait a szakmának és a nagyközönségnek, hanem, hogy felhívjuk a figyelmet erre a gyűjteményre és segítsük annak közgyűjteményben való elhelyezését. Ebben a kiállítás nyitva tartása alatt nem történt előrelépés. Éppen ezért jelenleg egy katalógus kiadásán dolgozunk, melyben bemutatjuk a kiállításon szereplő anyag nagy részét. A katalógus szintén a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával fog megjelenni ez év áprilisában. A katalógus megjelentetésével a gyűjtemény legalább kis részét sikerül megmentenünk a nyilvánosság számára.

Kiállítással kapcsolatos előadások:

2015. szept. 16. Életünk a játék előadássorozat - Vendég: Csányi János. Téma: Régi és új játékaink – játékaink, játékszokásaink változása

2015. okt. 14. Életünk a játék előadássorozat - Vendég: Jánoska Antal Téma: Játék, kártya, szerencsejáték

2015. nov. 11. Életünk a játék előadássorozat - Vendég: Mérő László. Téma: Játékelmélet, játépszichológia

2015. október 29. A Hetedhét Játékmúzeumban rendezett Játék – gyűjtő - szenedély című tudományos konferencián a kurátor, Kulich Julianna és Karlócai Mariann előadása a gyűjteményről és a kiállításról

A kiállítással kapcsolatos programok:

Október 17-én Játék a papírral címmel origami délelőttöt tartottunk, mivel a hajtogatás szervesen kapcsolódik Karlócai Mariann munkásságához (több origami könyv szerzője). A foglalkozást a gyűjtő vezette.

Október 23-án maga a gyűjtő, Karlócai Mariann tartott közönségtalálkozót és tárlatvezetést a kiállításban.

Október 24-én Játékbazár névre keresztelt családi napot tartottunk, amelyen nemcsak társas- és logikai játékokkal lehetett játszani, de kézműves foglalkozásokon egyszerű papírbábokat is lehetett készíteni. Október 30-án Szünidőző családi napot tartottunk, ahol similabda készítő foglalkozást hirdettünk meg a kiállításához kapcsolódóan.

November 7-én a kiállítás apropóján a múzeum adott otthont az Országos Ördöglakat találkozóknak.

Október 1-én és november 12-én két alkalommal fogadtunk nyugdíjas csoportokat a Játékmemória című foglalkozásunkon, amelyen a cél a látogatók saját élményeinek felelevenítése és megosztása volt.

